

BARN SOM UPPLEVER VÅLD

Petra Karlsson Verksamhetschef
Kvinno- och Ungdomsjouren Linnéan
petra@kvinnojourenlinnean.se

- **Barnmisshandel** är när en vuxen person: utsätter barn för fysiskt eller psykiskt våld, sexuella övergrepp, kränkningar eller försummar att tillgodose barnets grundläggande behov.
- **Fysisk misshandel** kan vara att den vuxna slår barnet med eller utan tillhygge, nyper, sparkar, knuffar, kastar, skakar, luggar, river eller biter barnet. Trampar eller stampar på barnet eller tvingar in föremål i barnets mun. Fysisk misshandel kan också vara att förgifta, bränna, skålla, riva, försöka dränka eller att kväva barnet.

(Kommittén mot Barnmisshandel, SOU 2001:72)

- **Upplevt våld** mot en omsorgsperson.

Barn som upplever våld utsätts ofta själva för våld

- Upp till 70 procent av barn vars pappa misshandlar deras mamma är själva utsatta för fysisk barnmisshandel.
- De barn som upplevt våld mot en förälder är oftare utsatta för fysisk barnmisshandel, psykisk barnmisshandel, försummelse och sexuella övergrepp från vuxna än vad andra barn är.

(Våld mot barn, En nationell kartläggning, Allmänna Barnhuset, 2016)

Barn som upplever våld

- Vart 10e barn upplever pappas våld mot mamma
- Sedan 1 januari 2000 har över 600 barn förlorat sin mamma i mord eller dråp
- Vart tredje av dessa barn har sin morddömda pappa som vårdnadshavare
- Det är vanligt att barn tvingas till umgänge med en våldsutövande förälder

1/7 2021 blev det straffbart att låta barn bevittna våld i nära relation

- Det finns tyvärr en förlegad syn på att små barn inte tar allvarlig skada av, minns eller kan uttrycka sig om svåra händelser och därmed inte behöver traumabehandling.
- Det är helt felaktigt, modern forskning och kunskap visar bland annat att svåra påfrestningar tidigt i barndomen kan påverka ett litet barns omogna hjärna på ett sätt som lämnar betydande negativa spår i barnets fortsatta utveckling.
- Det kan i värsta fall ha långtgående konsekvenser för deras psykiska och fysiska hälsa för resten av livet.

(Anna Norlén–leg psykolog och terapeut, rektor vid Ericastiftelsen, 2021)

Konsekvenser av att uppleva våld

- Barn som upplevt våld mellan sina föräldrar och mot sina syskon löper en ökad risk för att också uppleva våld eller att utsätta andra för våld i en vuxen relation.
- När barnen själva är i tonåren och börjar etablera nära relationer finns alltså risk för att de både utsätts för och utsätter sin partner för våld.
(Renner & Slack, 2006)
- Nästan var tredje 15-åring som dejtat eller haft en relation har varit utsatt för våld (Jämställdhetsmyndigheten 2024)

Att uppleva våld som barn kan leda till att...

- ♥ **...förskolebarn** exempelvis uppvisar distanslöshet, mat- och sömnsvårigheter, separationsångest, kissar och bajsar på sig eller uppvisar kroppsliga symtom som magont eller huvudvärk.
- ♥ **...skolbarn** exempelvis får aggressiva utbrott, är uppmärksamhetssökande, visar ett intresse för våld, uppvisar trotsbeteende och agerar som att de vore yngre än vad de är.
- ♥ **...tonåringar** exempelvis har självskadebeteende, självmordstankar, aggressivitet, smärtproblematik och ångest.

Trauma & utvecklingstrauma

- Trauma är en extremt påfrestande händelse som inte kan undflys eller hanteras av individens tillgängliga resurser (Van der Kolk 1996).
- Utvecklingstrauma handlar om en rad enskilda situationer som var och en kan vara traumatiserande. Det handlar även om att leva under en konstant förhöjd stressnivå eftersom den våldsutsatta föräldern och barnet lever med rädslan för att de när som helst kan utsättas för våld igen (Almqvist, Norlén och Tingberg 2019).

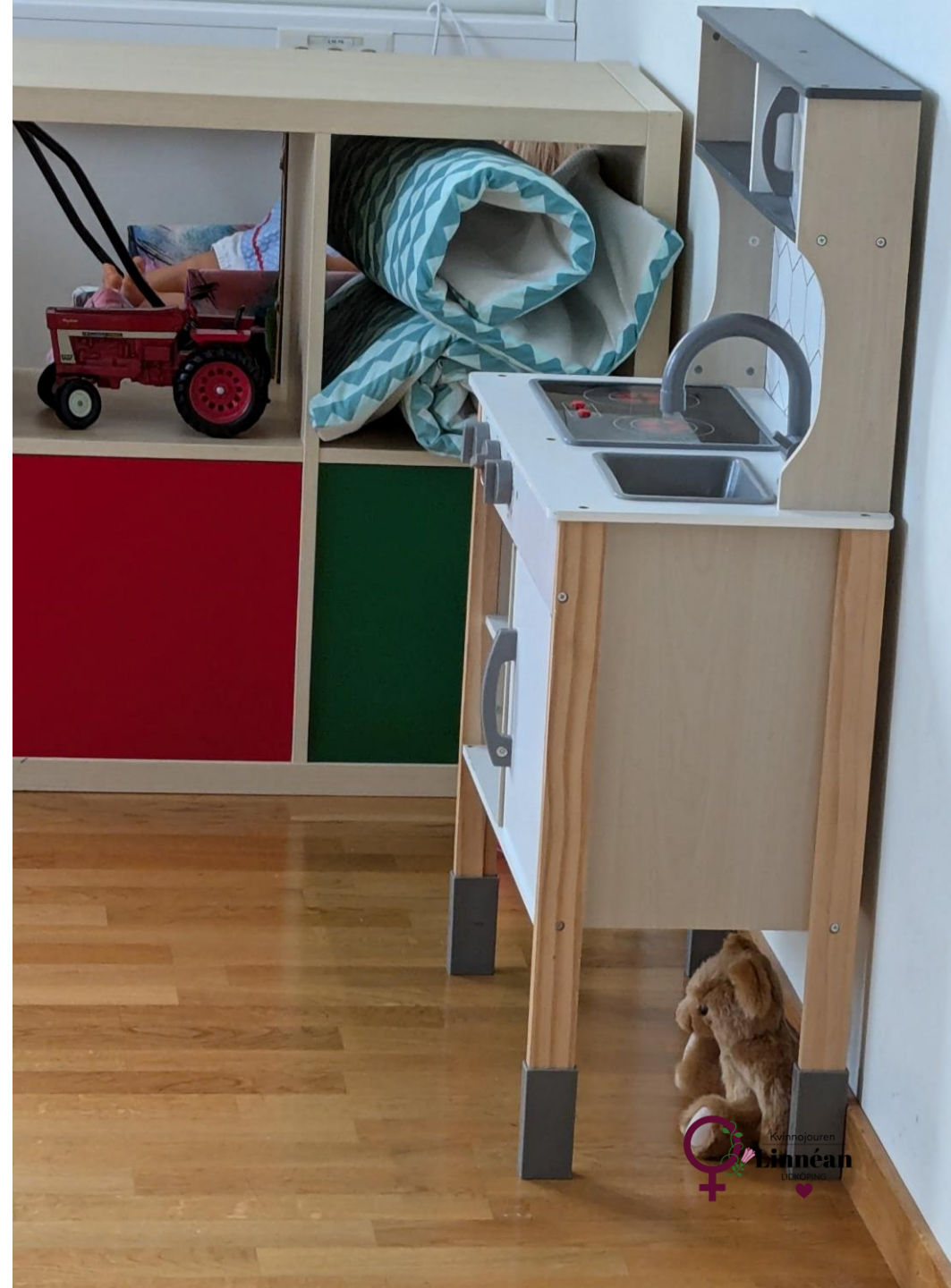

Symptom på utvecklingstrauma

- Svårt att kontrollera och reglera de egna känslorna och beteendet.
- Hämmade eller utåtagerande beteenden
- Svårt med nära relationer till andra
- Att dra sig undan, vara avstängd eller passiv
- Svårt att koncentrera sig och att hålla fokus
- Att hamna i starka affektpåslag såsom intensiv oro eller ångest, explosiv ilska eller förtvivlad ledsamhet – leder till svårigheter att hejda impulser och stoppa sig
- Ofta finns det många jobbiga minnen som det går mkt kraft åt att hålla borta
- Utmanande beteenden som präglas av ex irritation, lättretlighet, oro, ängslan och aggressivitet

BARNRÄTTSPERSPEKTIV PÅ SKYDDAT BOENDE

- 1 april 2024 stärktes rättigheterna för barn som bor på skyddat boende då *lagen om placering för barn i skyddat boende* trädde i kraft.
- Från 1 april 2024 får barn en egen insats beviljad av socialnämnden i sin kommun och placeras på skyddat boende enligt SoL eller lagen om placering på skyddat boende. Tidigare har de enbart varit medföljande till mamma.

GILTIGGÖRANDE GENSVAR

- Hur personen blir bemött och vilket gensvar som ges är avgörande för återhämtningen. Positiva sociala responser bidrar till känslor av trygghet, värdighet och återhämtning samtidigt som negativa responser istället kan bidra till ökat lidande (Richardson & Wade, 2014).
- Det är viktigt att det tidigt finns ett gott omhändertagande för att lindra och om möjligt förhindra en negativ utveckling av den psykiska hälsan som följd av att ha varit utsatt för ett potentiellt trauma (Nilsson & Svedin, 2017).

STÖD KRING BARN

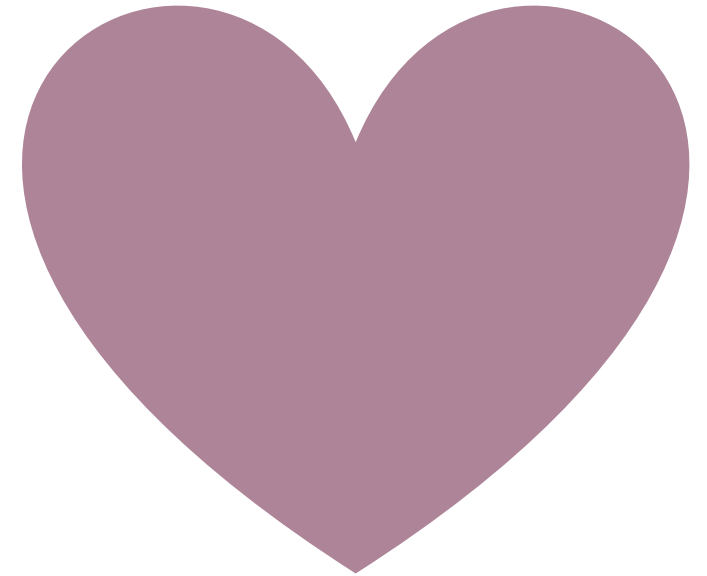
- Föräldrastöd
- Samtal och kunskap
- Snabb start i skola och förskola
- BVC, folktandvård
- Aktiviteter och utflykter

MÅLSÄTTNINGAR FÖR BARNSAMTAL

- Att barnet getts möjlighet att berätta, lärdomen att det kan finnas hjälp att få
- Ökad tilltro till vuxna och myndigheter
- Att barnets egna upplevelser och behov stärks
- Att barnet vet vad som händer i aktuell situation
- Att barnet fått information om vanliga reaktioner

Inte att få fram ”vad som hänt”!

(Jonsson, 2024)

VAD HÄNDER NÄR BARNET LYFTS FRÅN VÅLDET?

LYSSNA PÅ BARNEN

- Barn kan tolkas som kompetenta först när de vill det som socialsekreterarna tycker att barnen behöver (insatsen).
- Vissa kategorier av personer, inklusive barn, har en låg kunskapsmässig status i samhället.
- Barns tillgång till kunskap, till och med om sina egna önskemål kan utdefinieras av dem som anser sig veta mer (Iversen).
- Barns kompetens för delaktighet och värdet av deras uppfattning för beslutsfattande ifrågasätts (Singer, 2000).

Vi måste kunna se barn som aktörer samtidigt som de behöver skydd och stöd från vuxna.

Tack för att ni har lyssnat!

petra@kvinnojourenlinnean.se
0706839934

